

Euroopa Liidu kohtuasjade kokkuvõte

märts 2026

Kohtuasjad, kus Eesti on esitanud seisukoha:

- + [A-1/24](#): arvamuse menetlus (kohtujuristi ettepanek – ELi pädevus sõlmida Omaaniga lennutranspordileping)
- + [C-354/24](#): Elisa Eesti (kohtujuristi ettepanek – sideettevõtja kohustus taotleda riist- ja tarkvarale oma sidevõrgus kasutusluba)
- + [C-43/24](#): Shipova (eelotsus – taotlus muuta perekonnaseisuregistris sooandmeid)
- + [C-84/24](#): EM System (eelotsus – piiravad meetmed, rahaliste vahendite külmutamine)
- + [C-589/24](#): Almirall (eelotsus – apteegi enda toodetud ravimi tootmis- ja müügiluba)

Olulisemad EL Kohtu lahendid:

- + [C-526/24](#): Brillen Rottler (eelotsus – õigus keelduda andmetega tutvumise taotluse menetlemisest)
- + [C-679/24](#): UniCredit Bank ja Momentum Credit (eelotsus – ebaõiglased tingimused tarbijalepingutes)
- + [C-521/21](#): Rzecznik Praw Obywatelskich (eelotsus – õigusriik)
- + [C-767/23](#): Remling (eelotsus – eelotsusetaotluse esitamata jätmise kokkuvõtlik põhjendamine)
- + [C-696/23 P](#), [C-704/23 P](#), [C-711/23 P](#), [C-35/24 P](#) ja [C-111/24 P](#): Pumpyanskiy, Khudaverdyan, Rashnikov, Mazepin, Khan vs. nõukogu (apellatsioonkaebused – piiravad meetmed, juhtiva ettevõtja mõiste)

Kohtuasjad, kus Eesti on esitanud seisukoha:

A-1/24: arvamuse menetlus (kohtujuristi ettepanek – ELi pädevus sõlmida Omaaniga lennutranspordileping)

Kohtujuristi ettepanek, 12. märtsil 2026

Euroopa Komisjon küsis Euroopa Kohtult arvamust, kas ELil on ainupädevus sõlmida lennutranspordileping ühelt poolt Omaani Sultaniriigi ning teiselt poolt ELi ja selle liikmesriikide vahel.

Kõigepealt selgitas kohtujurist, et menetluse pooled on nõus sellega, et suurem osa kavandatava lepingu sätetest kuuluvad liidu ainupädevusse või aitavad selle pädevuse teostamisele kaasa. Siiski esineb selle pädevuse laadi osas lahkavamat, eelkõige seoses liiklusõiguste andmisega. Küsimus oli selles, kas pärast nn avatud taeva kohtuotsuseid on liidu õigus lennutranspordi valdkonnas märkimisväärselt muutunud, et kavandatav leping mõjutaks liidu õiguse kõnealust valdkonda.

Kohtujurist tuvastas, et liidul on lennutranspordipoliitikas **tuletatud välispädevus**. Seejärel analüüsis kohtujurist, kas see poliitika on tervikuna muutunud ainuvälispädevuseks, mistõttu peaks kavandatava lepingu sõlmima liit üksinda. Kohtujurist analüüsis **vajadusest tulenevat liidu ainuvälispädevust** kavandatava lepingu sõlmimiseks (Euroopa Liidu toimimise lepingu (ELTL) artikli 3 lõike 2 teine olukord). Kohtujuristi arvates, kuna enamik uusi liidu õigusnorme puudutavad olukordi, kus liiklusõigused on juba antud, siis ei pea andma liidule ainupädevust anda kolmandate riikide lennuettevõtjatele liiklusõigusi. Seetõttu tegi kohtujurist ettepaneku järeldada, et **liidul ei ole ainupädevust sõlmida Omaaniga lennutranspordilepingut ELTL artikli 3 lõikes 2 nimetatud teise olukorra alusel**.

Seejärel leidis kohtujurist, et **liidul ei ole ainupädevust ka tulenevalt ELTL artikli 3 lõikes 2 nimetatud kolmandast olukorrast**, mille kohaselt liit omandab ainuvälispädevuse rahvusvahelise lepingu sõlmimiseks siis, kui selle sõlmimine **võib mõjutada ühiseeskirju või muuta nende kohaldamisala** (nn AETR või ERTA põhimõte). Kohtujurist ei nõustunud komisjoni seisukohaga, et Euroopa Kohtu praktikast tuleneb valdkondliku eesõiguse loogika (et piisab, kui valdkond on suures osas hõlmatud liidu õigusnormidega). Samas ei nõua kohtupraktika alati ka artiklite ükshaaval analüüsimist. Kohtujurist vaatas AETR põhimõtte eesmärki, mis on tagada liidu eeskirjade ühetaoline ja järjepidev kohaldamine, et kindlustada liidu õiguse täielik tõhusus. Mõjutamine selles mõttes tähendab seda, et võidakse mõjutada liidu ühiseeskirjade tähendust, reguleerimisala või tõhusust.

Kohtujuristi arvates ei piisa sellest, kui valdkond on liidusiseselt täielikult hõlmatud liidu õigusega, et tuvastada automaatne liiduväline ainupädevus valdkonna sellise osa puhul, mida liidu õigus ei puuduta. Kohtujurist leidis, et kavandatava lepingu liiklusõiguseid puudutav säte ei kattu liidu õigusnormidega. Samuti ei mõjuta see säte liidu ühiseeskirju.

Kohtujurist analüüsis veel kavandatava lepingu teisi sätteid, nt mis puudutasid ausat konkurentsi ja tollimakse. Nende sätete puhul leidis kohtujurist, et need võivad mõjutada liidu ühiseeskirju. Seetõttu ei saa liikmesriigid enam kolmandate riikidega kokku leppida meetmetes, mis on seotud nimetatud ühiseeskirju puudutavate teemadega.

Kokkuvõttes tegi kohtujurist Euroopa Kohtule ettepaneku vastata komisjoni küsimusele, et **ELil ei ole ainupädevust** sõlmida lennutranspordilepingut Omaaniga. **Kolmandatele riikidele liiklusõiguste andmise pädevust** ei ole liidusiseselt teostatud ning seega kuulub see ELi ja liikmesriikide **jagatud pädevusse**.

Kohtujuristi ettepanek ei ole Euroopa Kohtule siduv.

Kohtujuristi ettepanek on kättesaadav [siit](#).

C-354/24: Elisa Eesti (kohtujuristi ettepanek – sideettevõtja kohustus taotleda riist- ja tarkvarale oma sidevõrgus kasutusluba)

Kohtujuristi ettepanek, 19. märtsil 2026

Elisa Eesti taotles 2022. aastal Eesti ametiasutustelt luba kasutada Hiina telekommunikatsiooniseadmete tootja Huawei riist- ja tarkvara, et kasutada seda oma 2G-4G ja 5G telekommunikatsioonivõrkudes. Eesti pädevad asutused leidsid, et see riist- ja tarkvara kujutab endast ohtu Eesti riigi julgeolekule, kuna Huawei on kõrge riskiga. See otsus on vaidlustatud Tallinna Halduskohtus, kes esitas Euroopa Kohtule eelotsusetaotluse.

Kõigepealt leidis kohtujurist, et **kõnealused riigisisemed normid**, mis kehtestavad kasutusloa nõude riist- ja tarkvarale liikmesriigi elektroonilise side võrgu ja selle teenuste turvalisuse tagamiseks, **kuuluvad direktiivi 2018/1972 (Euroopa elektroonilise side seadustik) kohaldamisalasse**. Kohtujurist viitas Eesti selgitustele, et kõnealused normid kaitsevad riigi julgeolekuhuve, kuid on samal ajal vastu võetud direktiivi rakendamiseks ning tuginedes liidu pehme õiguse aktidele. Seega ühtivad kohtujuristi hinnangul Eesti riigi julgeolekuprobleemid Euroopa Liidu tasandil väljakujundatud turvanõuetega. Kohtujurist

järeldas, et kõnealune meede ei ole direktiivi kohaldamisalast välja jäetud, isegi kui see on võetud riigi julgeolekuhuvide kaitseks.

Kohtujuristi sõnul kujutab kõnealune meede endast elektroonilise side võrkude ja teenuste osutamise vabaduse piirangut, mitte tingimust. Seega leidis kohtujurist, et sellest meetmest oleks tulnud Euroopa Komisjonile teatada. Kas seda on tehtud, peab kontrollima eelotsusetaotluse esitanud kohus. Samas on kohtujurist seisukohal, et teatamata jätmine ei too kaasa kõnealuste õigusnormide kohaldamatust kaebaja suhtes.

Samas leidis kohtujurist, et selline piirang võib olla põhjendatud avaliku korra, avaliku julgeoleku või rahvatervise kaalutlustel. Kohtujuristi hinnangul ei saa liikmesriik niisugust piirangut õigustada üksnes viitega riigi julgeolekuga seotud põhjustele, vaid peab hindama, kas kõnealused konkreetsed seadmed kujutavad endast tõepoolest ohtu riigi telekommunikatsioonivõrgu turvalisusele. Kuigi see hinnang võib olla kolmandate riikide seadmetootjate puhul teistsugune kui liidus asuvate tootjate puhul, ei tohi selline otsus põhineda üldisel kahtlusel. Kui julgeolekuhuvide liidu ja liikmesriigi tasandil ühtivad, võib liikmesriigi kohus kõnealuse meetme kohtuliku kontrolli raames võtta arvesse ka liidu institutsioonide ja organite ning riigisiseste organite riskihinnangut. Kohtujuristi hinnangul kõnealused õigusnormid taotleavad õiguspärast eesmärki, milleks on tegeliku ohu ennetamine võrkude turvalisusele, kuid seda peab siiski hindama eelotsusetaotluse esitanud kohus.

Viimaks leidis kohtujurist, et riist- ja tarkvara kasutamise piiramine julgeolekuohu tõttu ei kujuta endast omandi äravõtmist, vaid selle kasutamise piiramist EL põhiõiguste harta artikli 17 lõike 1 tähenduses. Sellisel juhul ei ole äriühingul põhimõtteliselt õigust hüvitisele, välja arvatud juhul, kui liikmesriigi kohus leiab, et piirangust tulenev koormus on ebaproportsionaalselt suur, isegi kui see on vajalik.

Kokkuvõttes tegi kohtujurist Euroopa Kohtule ettepaneku otsustada, et liikmesriigid võivad üldjuhul keelata riist- ja tarkvara kasutamise oma telekommunikatsioonitaristus, kui vastavate seadmete tootja kujutab endast ohtu nende riigi julgeolekule. Kohtujurist rõhutas siiski, et kõiki riigi julgeoleku kaalutlustel tehtud otsuseid peab saama kohtulikult kontrollida, sealhulgas nende proportsionaalsuse osas.

Kohtujuristi ettepanek ei ole Euroopa Kohtule siduv.

Kohtujuristi ettepanek on kättesaadav [siit](#).

C-43/24: Shipova (eelotsus – taotlus muuta perekonnaseisuregistris sooandmeid)

Euroopa Kohtu otsus, 12. märtsil 2026

Kaebaja on Bulgaaria kodanik, kes elab Itaalias. Ta on sünnitunnistusel meessoost, kuid palus kohtuotsusega tuvastada, et on naissoost, ning muuta sünnitunnistusel tehtud kandeid tema soo ja nime kohta. Kaebaja on alustanud hormoonravi ja soovib läbida kirurgilist soovahetuse operatsiooni. Kaebajal on diagnoositud soolise identiteedi ebakõla. Bulgaaria esimese ja teise astme kohtud jätsid kaebuse rahuldamata põhjendusel, et Bulgaaria õiguse kohaselt tuleb „soo“ all mõista „bioloogilist sugu“ ja soo muutmise tingimused pole seadusega reguleeritud.

Bulgaaria kõrgeim kassatsioonikohus küsis eelotsusetaotlusega sisuliselt, kas liidu õigusega on vastuolus liikmesriigi õigusnormid, mis ei võimalda õiguslikult tunnustada ega sünniakti kanda oma kodaniku sooidentiteedi muutust ega tema nime ja isikukoodi muutust, olgugi et sünniakti kandest sõltub nende isikut tõendavates dokumentides kajastuvate andmete muutmine.

Euroopa Kohus leidis, et liidu õigusega on vastuolus sellised õigusnormid, mis ei võimalda muuta selle liikmesriigi perekonnaseisuregistrisse kantud sooandmeid nagu sugu, perekonnanimi, isanimi, eesnimi ja isikukood kõnealuse liikmesriigi kodanikul, kes on kasutanud oma õigust vabalt liikuda ja elada teises liikmesriigis. Kohus rõhutas, et kuigi isikute tsiviilõiguslik seisund – mille alla kuuluvad isiku nime või sooidentiteedi muutmise reeglid – kuulub liikmesriikide pädevusse, peavad liikmesriigid seda pädevust teostades siiski järgima liidu õigust ning eelkõige liidu kodaniku õigust vabalt liikuda. Ebakõla isiku välimuse ja tema isikutunnistusel või passis märgitud sooandmete vahel võib takistada selle õiguse kasutamist.

Euroopa Kohus selgitas, et liikmesriigi võetud meede, mis piirab liidu põhivabadust, peab olema kooskõlas EL põhiõiguste hartaga, eelkõige sellega tagatud õigusega austada era- ja perekonnaelu. Hartaga tagatud õigustel peab olema sama tähendus ja ulatus kui Euroopa inimõiguste ja põhivabaduste kaitse konventsiooniga (EIÕK) tagatud õigustel. Euroopa Inimõiguste Kohtu praktika kohaselt on kõnealused Bulgaaria õigusnormid vastuolus EIÕK sättega, mis kaitseb sooidentiteeti. Seega on kõnealused õigusnormid vastuolus ka hartaga.

Samuti leidis Euroopa Kohus, et liidu õigusega on vastuolus see, kui liikmesriigi kohtule on siduv Euroopa Kohtu antud liidu õiguse tõlgendusega vastuolus olev tõlgendus, mille

on riigisisestele õigusnormidele andnud liikmesriigi konstitutsioonikohus ja mis võib kujutada endast õiguslikku takistust sooandmete muutuse kandmisele selle liikmesriigi perekonnaseisuregistrisse.

Kohtuotsus on kättesaadav [siit](#).

C-84/24: EM System (eelotsus – piiravad meetmed, rahaliste vahendite külmutamine)

Euroopa Kohtu otsus, 12. märtsil 2026

Äriühingul EM SYSTEM on Leedus SEB-i ja Citadele pankades pangakontod, mille varad külmutati, kuna üks osanik kanti piiravate meetmete nimekirja. Äriühingul oli kaks osanikku, kellest kummalegi kuulus 50% suurune osalus. Teine osanik soovis ettevõtte rahalisi vahendeid kasutada. Leedu kohus küsis Euroopa Kohtult, kuidas tuvastada omandi, valduse või kontrolli kriteeriumi täidetuse olukorras, kus äriühingust täpselt 50% kuulub füüsilisele isikule, kelle vara tuleb ELi piiravate meetmete kohaselt külmutada, ning kas kohus saab rahalised vahendid vabastada, kui neid ei kasutataks selle füüsilise isiku poolt ega tema toetuseks.

Euroopa Kohus otsustas, et määruse nr 765/2006 (piiravad meetmed president Lukašenko ja teatavate Valgevene ametnike vastu) kohaselt **tuleb külmutada ka selliste juriidiliste isikute, üksuste või asutuste rahalised vahendid ja majandusressursid, keda ise ei ole määruse I lisas nimetatud, kuid mida omavad, valdavad või kontrollivad määruse I lisas nimetatud isikud.**

Euroopa Kohus selgitas, et „valdamise“ ja „kontrollimise“ mõisteid tuleb **tõlgendada laialt ja võttes arvesse nii otseseid kui ka kaudseid vahendeid**. Seega järeldas kohus, et kui määruse lisasse kantud isik **omab äriühingu kapitalist 50%, tuleb eeldada, et see osalus võimaldab kontrollida nii seda äriühingut kui ka tema rahalisi vahendeid ja majandusressursse**. Seega tuleb need vahendid ja ressursid samuti külmutada. Kohus märkis, et selline õigus avaldada juriidilisele isikule, üksusele või asutusele valitsevat mõju **võib esineda ka juhul, kui osalus äriühingu kapitalis on väiksem kui 50%**.

Samas peab Euroopa Kohtu sõnul olema neile isikutele **tagatud õigus tõhusale kohtulikule kaitsele** ja seega peab neil olema võimalik vaidlustada meede liikmesriigi ametiasutustes ja seejärel pädevates riigisisestest kohtutes ning saavutada selle tühistamine, kui nad tõendavad, et need rahalised vahendid ei ole tegelikult sellesse loetellu kantud isiku omandis ega kontrolli all.

Kohtuotsus on kättesaadav [siit](#).

C-589/24: Almirall (eelotsus – apteegi enda toodetud ravimi tootmis- ja müügiluba)

Euroopa Kohtu otsus, 19. märtsil 2026

Almirall on rahvusvaheline ravimiettevõtja, kes muu hulgas valmistab ja turustab psoriaasi raviks kasutatavat ravimit Skilarence, milleks tal on müügi- ja tootmisluba. Äriühing Infinity valmistab ja müüs oma apteegis teist psoriaasi raviks kasutatavat ja sama toimeainet sisaldavat ravimit Psorinovo, ilma et tal oleks selle ravimi müügi- ja tootmisluba. Almiralli ja Infinity vahel tekkis erimeelsus, kui palju on Infinityl lubatud Psorinovot ilma müügi- ja tootmisloata valmistada ja müüa, kuivõrd Madalmaade õiguses peab seeriaviisiliste ravimite valmistamine ja väljastamine toimuma „väheses koguses“.

Madalmaade kohus küsis Euroopa Kohtult, kas direktiiviga 2001/83 (inimtervishoius kasutatavaid ravimeid käsitlevate ühenduse eeskirjade kohta) on vastuolus riigisisised õigusnormid, mis näevad ette, et apteegis farmakopöa ettekirjutuste alusel ja otse kõnealuse apteegi teenindatavatele patsientidele tarnimiseks mõeldud ravimite valmistamise suhtes kehtib riigisisene loakohustus, kui ravimite valmistamine ei vasta tingimusele, mille kohaselt asjaomased ravimid peavad olema mõeldud tarnimiseks jaemüügi vormis või väikestes kogustes, kusjuures praktikas on see tingimus väljendatud konkreetse arvulise kriteeriumina.

Euroopa Kohus tuletas meelde, et direktiivi artikli 3 punkti 2 sõnastusest ilmneb, et **direktiivi kohaldamine sõltub sellest, kas kõik selles punktis nimetatud tingimused on täidetud**. Kui ravim vastab kõigile selle punkti kumulatiivsetele tingimustele ehk kui **see on valmistatud „apteegis“, „farmakopöa ettekirjutuste alusel“ ja seda „kavatsetakse tarnida otse kõnealuse apteegi teenindatavatele patsientidele“, siis ei kuulu selline ravim direktiivi kohaldamisalasse**.

Euroopa Kohus selgitas, et järelikult, **kui liikmesriigid näevad oma riigisiseses õiguses ette niisuguse ravimi tootmisloa või müügiloa kohustuse, kuulub niisugune kohustus või nende lubade andmise tingimused liikmesriikide pädevusse, ilma et direktiiv neid reguleeriks**, ning seega ei tule neid hinnata selle direktiivi alusel. Lisaks märkis Euroopa Kohus, et **direktiiviga läbi viidud ühtlustamise tase ei mõjuta liikmesriikide tegutsemisruumi** selle direktiivi artikli 3 punkti 2 kohaldamisalasse kuuluvaid ravimeid käsitlevate õigusnormide vastuvõtmisel ega nende õigusnormide tõlgendamisel.

Kohtuasjas kõne all oleva ravimi kohta leidis Euroopa Kohus, et selle puhul näivad olevat täidetud kõik loetletud kriteeriumid, mistõttu ei kuulu see ravim direktiivi

kohaldamisalasse, eeldusel, et eelotsusetaotluse esitanud kohtu kontrolli tulemusel ei ilmne vastupidist.

Kohtuotsus on kättesaadav [siit](#).

Olulisemad EL Kohtu lahendid:

C-526/24: Brillen Rottler (eelotsus – õigus keelduda andmetega tutvumise taotluse menetlemisest)

Euroopa Kohtu otsus, 19. märtsil 2026

Austria elanik tellis Saksamaal asuva ettevõtte Brillen Rottleri uudiskirja, sisestades oma isikuandmed ettevõtte veebisaidil registreerimisvormi. Kolmteist päeva hiljem esitas ta Brillen Rottlerile määruse 2016/679 (isikuandmete kaitse üldmäärus, IKÜM) artikli 15 alusel isikuandmetega tutvumise taotluse. Brillen Rottler keeldus taotlust täitmast, pidades seda kuritarvituslikuks. Brillen Rottler väitis avalike allikate põhjal, et see isik tellib süstemaatiliselt erinevate ettevõtete uudiskirju ning esitab seejärel andmetega tutvumise taotlusi üksnes selleks, et saada hüvitist. Isik ise aga väitis, et tema taotlus oli õiguspärane, ning nõudis Brillen Rottlerilt vähemalt 1000 euro suurust hüvitist mittevaralise kahju eest, mis tekkis seetõttu, et ettevõtte keeldus võimaldamast tal tutvuda tema isikuandmetega. Brillen Rottler esitas isiku vastu Saksamaa kohtusse hagi, milles palus tuvastada, et isikul ei ole õigust hüvitisele.

Saksamaa kohus küsis Euroopa Kohtult eelotsust, kas andmesubjekti esimest taotlust isikuandmetega tutvumiseks võib pidada ülemääraseks ning kas tal on õigust saada hüvitist kahju eest, mis tuleneb andmetega tutvumise õiguse rikkumisest.

Euroopa Kohus vastas, et **esimest isikuandmetega tutvumise taotlust võib pidada ülemääraseks, kui vastutav töötleja tõendab, et kuigi IKÜMis sätestatud tingimused on vormiliselt täidetud, ei esitatud taotlust selleks, et saada teada andmete töötlemisest ja kontrollida selle õiguspärasust, vaid eesmärgiga luua kunstlikult tingimused hüvitise saamiseks. Sellise kuritarvitusliku kavatsuse tuvastamisel võib arvesse võtta asjaolu, et avaliku teabe kohaselt on andmesubjekt esitanud mitu taotlust oma isikuandmetega tutvumiseks, millele järgnesid kahju hüvitamise nõuded erinevatele vastutavatele töötlejatele.**

Lisaks leidis kohus, et **IKÜM annab andmesubjektile õiguse saada hüvitist kahju eest, mis tuleneb andmetega tutvumise õiguse rikkumisest.** Kohus märkis siiski, et andmesubjektile tekkinud mittevaraline kahju hõlmab kontrolli kaotamist oma isikuandmete üle või tema ebakindlust küsimuses, kas tema andmeid on töödeldud, **kui andmesubjekt tõendab muu hulgas, et ta on tegelikult sellist kahju kandnud ja et tema käitumine ei olnud selle kahju tekkimise määrav põhjus.**

Kohtuotsus on kättesaadav [siit](#).

C-679/24: UniCredit Bank ja Momentum Credit (eelotsus – ebaõiglased tingimused tarbijalepingutes)

Euroopa Kohtu otsus, 19. märtsil 2026

HL sõlmis 2008. aastal UniCredit Bankiga Šveitsi frankides nomineeritud hüpoteekkrediidilepingu summas 5 100 000 Ungari forintit, mis tuli tagasi maksta 360 kuu jooksul Ungari forintites. Leping sisaldas tingimust, mille kohaselt lasub välisvaluuta Ungari forinti suhtes kallinemise risk täielikult tarbijal. UniCredit Bank ütles 2012. aastal krediidilepingu üles, põhjendades seda tasumisele kuuluvate igakuiste maksete tasumise viivitusega. HL esitas 2023. aastal kohtule hagi ja nõudis, et kuna pank ei olnud täitnud oma teavitamiskohustust ja kuna vahetuskursi riski kohta esitatud teave ei olnud piisav, tuleb tuvastada krediidilepingu tühisus. UniCredit Bank esitas vastuväite, et HLi hagi on aegunud.

Ungari kohus soovis Euroopa Kohtult esiteks teada, kas direktiiviga 93/13/EMÜ (ebaõiglaste tingimuste kohta tarbijalepingutes) on vastuolus riigisisene tõlgendus, mille kohaselt saab tarbija juhul, kui krediidileping ei saa ilma ebaõiglase tingimusega kehtida, tugineda kohtus tühisuse tuvastamise õiguslikele tagajärgedele üksnes viieaastase aegumistähtaja jooksul alates selle lepingu sõlmimise kuupäevast. Teiseks soovis Ungari kohus teada, kas direktiiviga 93/13/EMÜ on vastuolus see, kui kuupäev, mil Euroopa Kohus või liikmesriigi kõrgeim kohus tegi otsuse tarbijalepingutesse lisatud lepingutingimuste ebaõiglase laadi kohta, võetakse aluseks kas selle kindlaks määramiseks, millal hakkab kulgema aegumistähtaeg, või siis vastava tähtaja ennistamiseks pärast selle peatamist.

Euroopa Kohus leidis, et viieaastase aegumistähtaja kohaldamine selliselt, et see tähtaeg hakkab kulgema lepingu sõlmimisest, tähendaks seda, et tarbija võib nõuda ebaõiglaseks tunnistatud lepingutingimuse täitmiseks tehtud maksete tagastamist üksnes esimese viie aasta jooksul pärast lepingu allkirjastamist, sõltumata sellest, kas ta oli või võis mõistlikult olla selle tingimuse ebaõiglusest teadlik. See aga võib muuta tarbijale direktiiviga 93/13/EMÜ antud õiguste kasutamise ülemäära raskeks ja seega rikkuda tõhususe põhimõtet koostoides õiguskindluse põhimõttega. **Seega ei saa ebaõiglast tingimust sisaldava lepingu sõlmimise kuupäev iseenesest olla aegumistähtaja alguseks.**

Euroopa Kohus lisas, et keskmiselt tarbijalt ei saa nõuda, et ta hoiaks end omal algatusel korrapäraselt kursis kohtupraktikaga, mis käsitleb ebaõiglasi tingimusi lepingutes. Selline nõue suurendaks tarbija nõrgemat positsiooni, mida direktiiviga 93/13/EMÜ just soovitakse leevendada. Seejuures peavad aegumistähtaja ennistamisega pärast peatamist kaasnema samad tagatised, mis on ette nähtud selle tähtaja alguskuupäeva kindlaksmääramiseks. **Järelikult on direktiiviga 93/13/EMÜ vastuolus see, kui**

aegumistähtaja kulgemise alguse või vastava tähtaja ennistamise kindlaksmääramiseks võetakse kuupäev, mil Euroopa Kohus või liikmesriigi kõrgeim kohus tegi otsuse tarbijalepingutesse lisatud lepingutingimuste ebaõiglase laadi kohta.

Kohtuotsus on kättesaadav [siit](#).

C-521/21: Rzecznik Praw Obywatelskich (eelotsus – õigusriik)

Euroopa Kohtu otsus (suurkoda), 24. märtsil 2026

Põhikohtuasjas vaidlesid kaks ettevõtjat teenuste osutamise lepingust tuleneva nõude üle. Põhikohtuasja kostja esitas asja menetleva kohtuniku S. C. taandamise taotluse. Selle kohtuniku nimetas Poola president kohtunikuks uues koosseisus riikliku kohtute nõukoja (KRS) ettepanekul. Nii Poola kõrgeim halduskohus, Euroopa Inimõiguste Kohus kui ka Euroopa Kohus on aga leidnud, et uues koosseisus KRS ei ole sõltumatu ega erapooletu. Kohtuniku ametisse nimetamise õiguspärasuse kontrollimise pädevus on Poolas erakorralise kontrolli ja avalike asjade kolleegiumil, mis koosneb samuti isikutest, kes on ametisse nimetatud uues koosseisus KRSi läbi viidud menetluse tulemusel.

Eelnevast tulenevalt küsis Poola rajoonikohus Euroopa Kohtult, kas Euroopa Liidu lepingu artikli 19 lõike 1 teise lõigu (tulemuslik õiguskaitse) ja harta artikliga 47 (sõltumatu ja erapooletu kohus) on vastuolus Poola õigusnormid ja konstitutsioonikohtu praktika, mille kohaselt on erakorralise kontrolli ja avalike asjade kolleegiumi ainupädevuses taandamistaotluse läbivaatamine, kuid on välistatud, et selle läbivaatamise raames kontrollib mainitud organ selle kohtuniku ametisse nimetamise õiguspärasust. Lisaks soovis Poola kohus teada, kas kohtukoosseis, millesse kuulub ainult üks kohtunik, kes on oma ametikohale nimetatud sellises ametisse nimetamise menetluses, kus osales KRS, saab olla sõltumatu ja erapooletu kohus.

Euroopa Kohus viitas varasemale otsusele (C-204/21, komisjon vs. Poola), milles leidis, et liidu õigusega on vastuolus Poola õigusnormid, mis keelavad Poola kohtutel kontrollida, kas tema koosseisu kuuluv kohtunik või mõni muu kohtunik vastab liidu õigusest tulenevatele sõltumatu, erapooletu ja seaduse alusel moodustatud kohtu nõuetele. Järelikult peab eelotsusetaotluse esitanud kohus jätma kohaldamata Poola õigusnormid, mis kohustavad teda saatma taandamistaotluse läbivaatamiseks erakorralise kontrolli ja avalike asjade kolleegiumile, ning **peab selle taotluse ise läbi vaatama ja selle põhjal vajaduse korral tegema asjaomase kohtuniku taandamise otsuse.**

Euroopa Kohus selgitas veel, et kohtunike ametisse nimetamise otsuste vastuvõtmise sisulised tingimused peavad olema sellised, **et nende põhjal ei saa õigussubjektidel**

tekkida põhjendatud kahtlust selles, et kohtunikud on sõltumatud ja neutraalsed. Selline kahtlus aga ei teki iga puuduse tagajärjel. Käesoleval juhul ei vaidlustanud teised ametisse nimetamise menetluses osalenud kandidaadid kohtuniku S. C. ametisse nimetamist. Samuti ei ole esile toodud asjaolusid, mis tekitaks õigussubjektidel sellise põhjendatud kahtluse. Seetõttu jõudis Euroopa Kohus järeldusele, et kohtukoosseis, millesse kuulub ainult üks kohtunik, kes nimetati ametisse KRSi ettepanekul, saab olla sõltumatu ja erapooletu kohus, kui ei esine muid asjaolusid, mille põhjal kogumis saaks selle järelduse kahtluse alla seada.

Kohtuotsus on kättesaadav [siit](#).

C-767/23: Remling (eelotsus – eelotsusetaotluse esitamata jätmise kokkuvõtlik põhjendamine)

Euroopa Kohtu otsus (suurkoda), 24. märtsil 2026

Kolmanda riigi kodanik A. M. taotles Madalmaades elamisluba, kuid tema taotlust ei rahuldatud. Ta esitas kaebuse esimese astme kohtule, kes jättis tema kaebuse samuti rahuldamata, tuginedes Euroopa Kohtu varasemale otsusele. Seejärel esitas A. M. apellatsioonkaebuse, milles vaidles vastu selle Euroopa Kohtu otsuse tõlgendusele ja palus apellatsioonikohtul küsida Euroopa Kohtult eelotsust. Apellatsioonikohus leidis, et vastus A. M.-i tõstatatud liidu õiguse tõlgendamise küsimusele ilmneb selgelt Euroopa Kohtu praktikast ja et seega ei pea ta eelotsusetaotlust esitama ning võib põhikohtuasja lahendada, põhjendades oma otsust riigisiseses õiguses ette nähtud kokkuvõtliku põhjendusega. Kohtul tekkis aga küsimus, kas see, et kohus, kelle otsuste peale ei saa edasi kaevata, võib lahendada liidu õiguse tõlgendamise küsimuse kokkuvõtlikult põhjendatud otsusega, on kooskõlas liidu õigusega.

Euroopa Kohus märkis, et liikmesriigi kohus, kelle otsuste peale ei saa edasi kaevata, **vabaneb kohustusest küsida eelotsust üksnes juhul, kui ta on olukorras, mis vastab ühele kolmest Cilfiti kohtuasja (283/81, punkt 21) erandist**. Kui selline kohus leiab, et esineb mõni kolmest Cilfiti erandist, **siis peab tema tehtava otsuse põhjendustest nähtuma**, et tõstatatud liidu õiguse küsimus ei ole vaidluse lahendamiseks asjakohane või põhineb asjaomase liidu õigusnormi tõlgendus Euroopa Kohtu praktilal või – kui sellist kohtupraktikat ei ole – on liidu õiguse tõlgendus talle niivõrd ilmselge, et puudub igasugune põhjendatud kahtlus. Euroopa Kohus leidis, et **seda kohustust ei täida kaebuse rahuldamata jätmine kokkuvõtliku põhjenduse alusel, mis seisneb üksnes tõdemises, et riigisiseste õigusnormidega kehtestatud tingimused sellise põhjenduse kasutamiseks on konkreetsel juhul täidetud**.

Kohustus esitada põhjused, miks kohus leiab, et mõni kolmest Cilfiti erandist on nende menetluses olevas vaidluses kohaldatav, on Euroopa Kohtu sõnul liikmesriigi kohtul **nii siis, kui mõni vaidluse pooltest tugineb liidu õigusele, kusjuures ei ole oluline, kas ta palub taotleda Euroopa Kohtult eelotsust, kui ka siis, kui vaidluse pooled ei ole küll liidu õigusele tuginenud**, kuid kohtul on oma riigisisese õiguse alusel või liidu õiguse alusel õigus või kohustus tõstatada omal algatusel liidu siduval õigusnormil põhinevad õigusväited. Seega peavad sellises kokkuvõtlikus põhjenduses siiski olema **spetsiifiliselt ja konkreetselt välja toodud ka põhjused, miks see kohus leiab, et mõni kolmest Cilfiti erandist on tema menetluses olevas vaidluses kohaldatav** ning seega on Euroopa Kohtule eelotsusetaotluse esitamata jätmine põhjendatud.

Euroopa Kohtu sõnul **loetakse selline kohustus täidetuks, kui liikmesriigi kohus märgib sõnaselgelt, et ta kavatseb üle võtta põhjendused, millest madalama astme kohus asjaomases vaidluses lähtus**, kui madalama astme kohus on esitanud põhjused, miks ta leidis, et kohaldub mõni kolmest Cilfiti erandist. Väljaspool seda olukorda peavad põhjendused, mille on kohustatud esitama liikmesriikide kohtud, kelle otsuste peale ei saa edasi kaevata, **olema kohandatud asjaomase vaidluse faktilistele ja õiguslikele asjaoludele ning see kohustab neid igal juhul esitama spetsiifilised ja konkreetsed põhjused, miks nad leiavad, et ei ole vaja Euroopa Kohtult eelotsust taotleda.**

Kohtuotsus on kättesaadav [siit](#).

C-696/23 P, C-704/23 P, C-711/23 P, C-35/24 P ja C-111/24 P: Pumpyanskiy, Khudaverdyan, Rashnikov, Mazepin, Khan vs. nõukogu (apellatsioonkaebused – piiravad meetmed, juhtiva ettevõtja mõiste)

Euroopa Kohtu otsus (suurkoda), 26. märtsil 2026

Apellandid Dmitry Alexandrovich Pumpyanskiy, Tigran Khudaveryan, Viktor Filippovich Rashnikov, Dmitry Arkadievich Mazepin ja German Khan vaidlustasid Üldkohtu otsused, millega jäeti jõusse nende kandmine otsuse 2014/145 ja määruse nr 269/2014 (piiravad meetmed seoses Ukraina territoriaalset terviklikkust, suveräänsust ja sõltumatust kahjustava või ohustava tegevusega) lisa loetellu. Eelkõige väitsid apellandid, et nende puhul ei ole täidetud loetellu kandmise kriteeriumi g tingimused (juhtivad ettevõtjad või juriidilised isikud, üksused või asutused, kes on seotud majandussektoritega, mis on oluline tuluallikas Krimmi annekteerimise ja Ukraina destabiliseerimise eest vastutava Venemaa Föderatsiooni (VF) valitsuse jaoks) ja et see kriteerium ei ole õiguspärane.

Apellandid väitsid, et selle kriteeriumi kohaselt peab oluline tuluallikas VF valitsuse jaoks olema juhtiv ettevõtja ise. Euroopa Kohus leidis, et vastupidi, **võimalus kehtestada piiravaid meetmeid kõigi juhtivate ettevõtjate, juriidiliste isikute, üksuste ja organite suhtes, kes on seotud majandussektoritega, mis on Venemaa Föderatsiooni valitsusele oluliseks tuluallikaks**, olenemata sellest, kas nad ise on sellele valitsusele oluliseks tuluallikaks või mitte, **tugevdab Euroopa Liidu võimet avaldada survet sellele valitsusele**, eelkõige takistades asjaomaste majandussektorite toimimist ja vähendades seeläbi tuluallikaid, mida need sektorid talle pakuvad. Euroopa Kohtu sõnul peab see olema eriti nii, kuna **iseseisva riigi vastu suunatud, provotseerimata ja rahvusvahelise õigusega vastuolus oleva agressiooni kontekstis muutub või võib muutuda agressoririigi majandus sõjamajanduseks**. Seega otsustas kohus, et kriteeriumi g tuleb tõlgendada nii, et **VF valitsusele peavad oluliseks tuluallikaks olema majandussektorid, mitte juhtivad ettevõtjad**.

Euroopa Kohus analüüsis ka, kas isikut saab liigitada juhtivaks ettevõtjaks ainuüksi tema rolli põhjal Venemaa majanduses, olenemata sellest, kas selle isiku ja VF valitsuse vahel on mingeid seoseid. Euroopa Kohtu sõnul tuleb juhtiva ettevõtja mõju tema majandussektoris mõista **ainult majanduslikus kontekstis, milles ta tegutseb, lähtudes sellistest kriteeriumidest nagu tema ametialane staatus või ülesanded, majandustegevuse olulisus, kapitaliosaluste või investeeringute ulatus, funktsioonid ettevõttes, kus ta neid ülesandeid täidab, või mis tahes muu asjakohane majanduslik kriteerium**. Järelikult tuleb „mõju” kriteeriumi g tähenduses mõista nii, et see on **ettevõtjatel, kellel on oluline tähtsus VF valitsuse jaoks tulusates majandussektorites ja kes seetõttu võivad kaudselt kaasa aidata selle valitsuse Ukraina-vastaste destabiliseerivate tegevuste rahastamisele**, aidates kaasa nende sektorite kasumlikkuse või jõukuse säilitamisele. Euroopa Kohtu sõnul on ka ettevõtte, mille heaks ettevõtja tegutseb, **majanduslik tähtsus asjakohane tegur**, et koos teiste teguritega kindlaks teha, kas see ettevõtja on juhtiv.

Mis puudutab kriteeriumi g õiguspärasust, siis märkis Euroopa Kohus, et ELTL artikli 215 lõige 2 näeb ette võimaluse, et **nõukogu võib võtta piiravaid meetmeid** mitte ainult kolmanda riigi juhtide ja nende juhtidega seotud või nende poolt otseselt või kaudselt kontrollitavate isikute või üksuste vastu, vaid **ka isikute ja üksuste vastu, kellel puudub seos kõnealuse riigi valitseva režiimiga**. See ei tähenda aga Euroopa Kohtu sõnul, et nõukogul on õigus selle sätte alusel võtta piiravaid meetmeid isikute ja üksuste vastu, **kellel puudub objektiivne seos selle riigiga**. Seega, kuigi nõukogul on lai kaalutusõigus määratleda isikud ja üksused, kelle suhtes kohaldatakse liidu poolt ÜVJP valdkonnas võetud piiravaid meetmeid, ning õiguslikud kriteeriumid, mille alusel saab piiravaid meetmeid kehtestada, **peab iga otsus, millega selliseid meetmeid võetakse eesmärgiga avaldada survet kolmandale riigile, määratlema ja piiritlema selle survega taotletava eesmärgi ning nende kriteeriumidega hõlmatud isikute või üksuste kategooriad**.

Selles kontekstis peab Euroopa Kohtu sõnul selline otsus oma sätestatavates kriteeriumides **looma objektiivse seose nimetatud isikute või üksuste kategooriate ja asjaomase kolmanda riigi vahel**, võttes arvesse selliselt määratletud ja piiritletud eesmärki. Euroopa Kohus leidis, et **kriteeriumi g puhul esineb loogiline ja seega objektiivne seos ühelt poolt nende majandussektorites oluliste ja VF valitsusele märkimisväärset tulu andvate ettevõtjate suhtes piiravate meetmete kehtestamise ja teiselt poolt eesmärgi vahel avaldada survet sellele kolmandale riigile ja suurendada selle tegevuse kulusid**. Samuti on Euroopa Kohtu sõnul kriteerium g **proportsionaalne**. Seega kinnitas kohus, et **kriteerium g on õiguspärane**.

Kokkuvõttes lükkas Euroopa Kohus kõik apellantide väited tagasi ja jättis kõik apellatsioonkaebused rahuldamata.

Kohtuotsus on kättesaadav [siit](#) (inglise keeles).

Tegemist on mitteametliku kokkuvõttega EL õiguse büroo valitud kohtulahenditest. EL Kohtu otsuste ja kohtujuristi ettepanekute terviktekstidega saab tutvuda EL Kohtu koduleheküljel või EUR-Lex andmebaasis (viited lisatud).